

Radikalisering og terror

Sammenfatning:

Radikalisering kan beskrives som en proces, hvori en person i stigende grad accepterer anvendelsen af udemokratiske eller voldelige midler, herunder terror, i et forsøg på at opnå et bestemt politisk/ideologisk mål.

Terrortruslen i Danmark stammer hovedsageligt fra netværk, grupper og enkeltpersoner, der bekender sig til forskellige former for militant islamistisk ideologi.

Neden for beskrives de forskellige faser af radikalisering, som den kan foregå i islamistiske miljøer i Danmark.

Bombeangrebene i London i juli 2005 og drabet på den hollandske filminstruktør Theo van Gogh i november 2004 er eksempler på terrorhandlinger begået af unge, tilsyneladende velfungerende mennesker, som har gennemgået en radikaliseringsproces. Hvis et sådant radikaliseringsforløb opdages på et tidligt tidspunkt, øger det myndighedernes muligheder for at skride ind og dermed afværge terror.

Radikaliseringsprocessen

Radikaliseringsproces kan i terrorsammenhæng defineres som den proces, hvori *en person i stigende grad accepterer anvendelsen af udemokratiske eller voldelige midler i et forsøg på at opnå et bestemt politisk/ideologisk mål.*

Radikaliseringsproces er ikke udelukkende et islamistisk fænomen og kan også foregå i andre ekstremistiske miljøer, f.eks. blandt højre- og venstreekstremister, militante dyresagsaktivister mv.

Terrortruslen i Danmark stammer hovedsageligt fra netværk, grupper og enkeltpersoner, der bekender sig til forskellige former for militant islamistisk ideologi. Neden for sættes derfor fokus på radikaliseringsproces i det islamistiske miljø i relation til anvendelse af udemokratiske og voldelige midler, herunder terror.

"Hjemmedyrkede" ekstremister

I de senere år er der set mange eksempler på "hjemmedyrkede" ekstremister, dvs. personer, der er født og opvokset i Vesten, har gennemgået en radikaliseringsproces og har vendt sig mod det omgivende samfund.

Disse hjemmedyrkede ekstremister indgår ofte i netværk, som har fået en social funktion for den enkelte. Radikaliseringsprocesser finder ofte sted inden for sådanne netværk.

Netværk af hjemmedyrkede ekstremister er ofte karakteriseret ved at være løst strukturerede, bestående af unge typisk mellem 16 og 25 år, som er født eller vokset op i Danmark. De unge ser ofte sig selv som en del af et globalt islamistisk netværk i mange tilfælde med en dagsorden, hvor vold spiller en central rolle.

Det er tit både lokale og globale problemstillinger, som disse netværk relaterer sig til. Det indebærer, at internationale hændelser også kan have betydning for disse gruppers ageren og ideologiske overbevisning. Disse netværk lader sig ofte inspirere af kendte islamistiske ideologer, hvis budskaber bl.a. gengives på islamistiske hjemmesider.

Netværkene kan på den ene side være meget lukkede i organiseringen af deres aktiviteter og mødes i det skjulte i privat regi. På den anden side kan netværkene også ofte være udadvendte med hensyn til at udbrede deres budskaber og kan være moraliserende om religiøs adfærd overfor deres øvrige omgangskreds.

Motivationsfaktorer for at tilslutte sig radikale islamistiske budskaber er ofte mange og komplekse. Det kan være sociale og kulturelle problemstillinger så som identitetsproblemer, afstandstagen til forældrenes liv og religiøsitet. Det kan også være konflikter med de etablerede religiøse ledere, som traditionelt primært har prædiket om forhold i Mellemøsten, Asien eller Afrika og dermed efter nogles opfattelse ikke har været i stand til at forholde sig til det omgivende vestlige samfund, som de unge befinder sig i.

Netværkene kan være sammensat enten af personer med samme etniske tilhørsforhold eller på tværs af etniske skel og med forskellige baggrunde, herunder også unge, der konverterer til islam. I islamistiske netværk kan de enkelte medlemmer spille forskellige roller, dog uden at disse roller nødvendigvis er veldefinerede. Der er ofte ikke nogen udpræget hierarkisk struktur, men der kan ofte være én i gruppen, som har en højere status, f.eks. på grund af viden om islam.

Radikalisatoren

I et netværk drives radikaliseringsprocessen ofte fremad af en såkaldt *radikalisator*, som giver vejledning i religiøse og politiske spørgsmål. Radikalisatoren er oftest en person, der har direkte kontakt med personer, som gennemgår radikaliseringen. Der kan dog også være tale om mere indirekte kontakter, f.eks. via internettet.

Der er eksempler på, at en radikalisator udser sig en person, som kan indoktrineres til at indgå i eller støtte et terrornetværk eller en -gruppe. En radikalisator kan

udvælge en person med særlige kompetencer, alt efter om målpersonen planlægges at skulle deltage aktivt i et terrorangreb, anvendes til støttefunktioner, f.eks. dokumentfalsk og hvidvaskning af penge, eller som "talentspejder" og radikalisateur for andre målpersoner.

Der er også eksempler på, at personer, der er modtagelige over for radikale synspunkter selv spiller en aktiv rolle og opsøger radikalisateuren. For internetbrugere kan det f.eks. komme til udtryk i besøg på bestemte hjemmesider, hvor spørgsmål og henvendelser om religiøse og politiske emner besvares af mere eller mindre selvudrøbte religiøse autoriteter. Radikalisateurens rolle kan således være vejledende og drivende, men initiativet og aktiviteten kan også komme fra den radikaliserede selv.

Radikaliseringsprocessens faser

Radikaliseringsprocessen er forskellig fra person til person. Processen forløber dog ofte over en række faser, der eksempelvis kan se ud som følger:

1. Der etableres kontakt mellem radikalisateur og en person, der er modtagelig over for radikale ideer.
2. Der ses ofte gradvise skift i handlingsmønstrene hos personen, som gennemgår en radikalisering. Dette kan komme til udtryk i ændret religiøs praksis og nye kommunikationsvaner, herunder i forbindelse med brug af internettet.
3. Personen indsnævrer ofte sit sociale liv til en mindre kreds af ligesindede og afsondrer sig fra sin tidligere omgangskreds og i nogle tilfælde endog fra den nærmeste familie. Udveksling af synspunkter med ligesindede foregår ikke nødvendigvis i etablerede religiøse og kulturelle sammenhænge, som f.eks. i moskeer, men ofte uformelt eller i private studiekredse.
4. I fjerde fase gennemgår personen ofte en såkaldt hærkning, der f.eks. kan bestå i gennemsyn af og interesse for meget voldelige videoer af kamphandlinger og terroristers henrettelser af gidsler.

Der findes dog også eksempler på, at personer har gennemgået meget hurtige radikaliseringsforløb, hvor der ikke umiddelbart for personens omgivelser har været synlige tegn på radikaliseringen.